

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
สมมติฐานของการศึกษา	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 เอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
การออกแบบสารสนเทศในสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นทางการ:พิพิธภัณฑ์ และ พื้นที่ สาธารณะอื่น ๆ	7
แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบสำหรับนิทรรศการ	18
แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบกราฟิกและมัลติมีเดีย	30
แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้	33
การรับรู้ประสาทสัมผัสทางตา	40
ทรงกลมท้องฟ้า	42
กลุ่มดาว	43
กลุ่มดาวจักรราศี	48
งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	53
กรอบแนวคิดในการศึกษา	59

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา	
ขอบเขตการศึกษา	60
วิธีการศึกษา	60
ระยะเวลาการศึกษา	65
บทที่ 4 การออกแบบ และผลการศึกษา	
การออกแบบห้องจำลองกลุ่มดาว (Constellations Classroom)	66
การออกแบบสื่อการสอนประเภทมัลติมีเดีย เรื่อง กลุ่มดาวจักรราศี (The Zodiac)	70
การออกแบบรูปปั้นปูนปลาสเตอร์ 12 ราศีแบบลอยตัว (Sculpture)	74
การออกแบบภาพประกอบของกลุ่มดาวจักรราศี (Illustrator of Zodiac)	80
การทดสอบห้องจำลองกลุ่มดาว (Testing)	87
ผลการทดสอบ	88
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	125
อภิปรายผลการศึกษา	127
ข้อค้นพบ	128
ข้อเสนอแนะ	128
บรรณานุกรม	129
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ทรงกลมท้องฟ้า (Celestial Sphere)	131
ภาคผนวก ข กลุ่มดาวทั้ง 88 กลุ่ม แบ่งโดยองค์การดาราศาสตร์สากล	139
ภาคผนวก ค สื่อมัลติมีเดียเรื่องกลุ่มดาวจักรราศี (The Zodiac)	142
ภาคผนวก ง รูปปั้นปูนปลาสเตอร์ 12 ราศี (Sculpture) 12 ชิ้น	155

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก จ แบบสอบถาม เรื่อง การออกแบบและพัฒนาห้องจำลองกลุ่มดาว และสื่อสารสนเทศด้านดาราศาสตร์	162
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามความพึงพอใจการออกแบบและพัฒนาห้องจำลองกลุ่มดาว และสื่อสารสนเทศด้านดาราศาสตร์	164
ภาคผนวก ช เอกสารประกอบนิทรรศการ กลุ่มดาวจักรราศี	172
ภาคผนวก ซ ภาพบรรยากาศในนิทรรศการกลุ่มดาว	178
ประวัติผู้เขียน	183

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงตำแหน่งปรากฏของดวงอาทิตย์ในรอบปี	52
2 แสดงสัญลักษณ์ของจักรราศี	52
3 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจในส่วนของผู้การสอน ประเภทมัธยมศึกษา เรื่อง กลุ่มดาวจักรราศี (The Zodiac) ของกลุ่มทดสอบที่ 1 กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	89
4 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจในส่วนของ รูปปั้นปูนปลาสเตอร์ 12 ราศี (Sculpture) 12 ชิ้น ของกลุ่มทดสอบที่ 1 กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	93
5 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจในส่วนของภาพกราฟิก ของกลุ่มดาวจักรราศี (Illustrator of Zodiac) 12 ภาพ ของกลุ่มทดสอบที่ 1 กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	99
6 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจในส่วนของผู้การสอน ประเภทมัธยมศึกษา เรื่อง กลุ่มดาวจักรราศี (The Zodiac) ของกลุ่มทดสอบที่ 2 กลุ่มครู-อาจารย์	106
7 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจในส่วนของ รูปปั้นปูนปลาสเตอร์ 12 ราศี (Sculpture) 12 ชิ้น ของกลุ่มทดสอบที่ 2 กลุ่มครู-อาจารย์	110
8 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจในส่วนของภาพกราฟิก ของกลุ่มดาวจักรราศี (Illustrator of Zodiac) 12 ภาพ ของกลุ่มทดสอบที่ 2 กลุ่มครู-อาจารย์	116
9 แสดงค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจในห้องจำลองกลุ่มดาว และสื่อสารสนเทศ ด้านดาราศาสตร์ ของกลุ่มทดสอบที่ 1 กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และกลุ่มทดสอบที่ 2 กลุ่มครู-อาจารย์	122
ง1 แสดงขนาดของ model ปูนปลาสเตอร์ 12 ราศี	161

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 องค์ประกอบของการสื่อสารในการจัดแสดงเพื่ออธิบาย	9
2 พื้นที่สารสนเทศ, ตัวกรองการรับรู้, และสาร	15
3 แบบจำลองการสื่อสารที่เน้นเป้าหมายเป็นศูนย์กลาง (Goal-centered Communication Model)	17
4 การจัดแสดงตามระเบียบทางเดิน (Display along The corridor)	23
5 การจัดแสดงแบบต่อเนื่องกัน ไป (Continuous Display)	23
6 บอร์ดที่จัดตั้งให้เห็นสิ่งที่จัดแสดงทั้งสองด้าน (Two sides Display on board)	24
7 การจัดแสดงแบบต่อเนื่องโดยใช้บอร์ดที่ดูได้ทั้งสองด้าน (Continuous Display on two sides board)	24
8 การวางบอร์ดที่แสดงให้แยกจากกัน (Separated board setting Display)	25
9 จัดบอร์ดแบบสลับ (Alternated board setting Display)	25
10 การวางจุดสนใจในงาน	32
11 ทรงกลมท้องฟ้า (Celestial sphere)	43
12 กลุ่มดาวหมีใหญ่ หรือกลุ่มดาวจระเข้ (Ursa Major)	44
13 กลุ่มดาวค้างคาวในความหมายที่แท้จริง	46
14 แสดงการเปลี่ยนแปลงของดาวแต่ละดวงในกลุ่มดาวหมีใหญ่	47
15 แสดงการเปลี่ยนแปลงของตำแหน่งกลุ่มดาวในแต่ละวัน ณ เวลาเดียวกัน	47
16 กลุ่มดาวจักรราศี	48
17 เส้นสุริยวิถี และกลุ่มดาวจักรราศี	49
18 Passive versus Interactive Participation	56
19 แสดงลักษณะของห้องจำลองกลุ่มดาวและเส้นทางการเดิน	67
20 ภาพจำลองห้องจำลองกลุ่มดาว	68
21 แสดงผังโครงสร้างของสื่อการสอนประเภทมัลติมีเดียเรื่องกลุ่มดาวจักรราศี	70
22 แสดงการใช้โปรแกรม Adobe Audition 1.5 ในการตัดต่อเสียง	72
23 แสดงการออกแบบหน้าจอในส่วนแนะนำเบื้องต้นของกลุ่มดาว	72
24 แสดงการออกแบบหน้าจอในกลุ่มดาวราศี 12 ราศี	72

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
25 แสดงการออกแบบหน้าจอในส่วนข้อมูลโดยละเอียดของกลุ่มดาวแต่ละราศี	73
26 แสดงการใช้โปรแกรม Adobe Photoshop CS	73
27 แสดงการใช้โปรแกรม Adobe Illustrator CS	73
28 แสดงการใช้โปรแกรม Macromedia Flash MX	73
29 แสดงการออกแบบโมเดลแกะ(ราศีเมษ)จากดินเหนียว	75
30 แสดงการออกแบบโมเดลวัว(ราศีพฤษภ)จากดินเหนียว	75
31 แสดงการออกแบบโมเดลคนคู่(ราศีมิถุน)จากดินเหนียว	75
32 แสดงการออกแบบโมเดลปู(ราศีกรกฎ)จากดินเหนียว	76
33 แสดงการออกแบบโมเดลสิงโต(ราศีสิงห์)จากดินเหนียว	76
34 แสดงการออกแบบโมเดลหญิงสาว(ราศีกันย์)จากดินเหนียว	76
35 แสดงการออกแบบโมเดลคันชั่ง(ราศีตุล)จากดินเหนียว	77
36 แสดงการออกแบบโมเดลแมงป่อง(ราศีพิจิก)จากดินเหนียว	77
37 แสดงการออกแบบโมเดลคนยิงธนู(ราศีธนู)จากดินเหนียว	77
38 แสดงการออกแบบโมเดลแพะทะเล(ราศีมังกร)จากดินเหนียว	78
39 แสดงการออกแบบโมเดลคนแบกหม้อน้ำ(ราศีกุมภ์)จากดินเหนียว	78
40 แสดงการออกแบบโมเดลปลาคู่(ราศีมีน)จากดินเหนียว	78
41 แสดงการตัดโครงลวดเป็นรูปโมเดล	79
42 แสดงการปะติดเทพกาวและเศษกระดาษหนังสือพิมพ์กับโครงลวดตัด	79
43 แสดงการหล่อปูนปลาสเตอร์	80
44 แสดงการตกแต่งโมเดลปูนปลาสเตอร์โดยใช้ดินญี่ปุ่น	80
45 แสดงการออกแบบภาพประกอบกลุ่มดาวแกะ ราศีเมษ	81
46 แสดงการออกแบบภาพประกอบกลุ่มดาววัว ราศีพฤษภ	82
47 แสดงการออกแบบภาพประกอบกลุ่มดาวคนคู่ ราศีมิถุน	82
48 แสดงการออกแบบภาพประกอบกลุ่มดาวปู ราศีกรกฎ	83
49 แสดงการออกแบบภาพประกอบกลุ่มดาวสิงโต ราศีสิงห์	83
50 แสดงการออกแบบภาพประกอบกลุ่มดาวหญิงสาว ราศีกันย์	84
51 แสดงการออกแบบภาพประกอบกลุ่มดาวคันชั่ง ราศีตุล	84

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
52 แสดงการออกแบบภาพประกอบกลุ่มดาวแมงป่อง ราศีพิจิก	85
53 แสดงการออกแบบภาพประกอบกลุ่มดาวคนยิงธนู ราศีธนู	85
54 แสดงการออกแบบภาพประกอบกลุ่มดาวแพะทะเล ราศีมังกร	86
55 แสดงการออกแบบภาพประกอบกลุ่มดาวคนแบกหม้อน้ำ ราศีกุมภ์	86
56 แสดงการออกแบบภาพประกอบกลุ่มดาวปลาคู่ ราศีมีน	87
ก1 ทรงกลมท้องฟ้า (Celestial sphere)	131
ก2 เมื่อหันหน้าไปทางเหนือ	133
ก3 เมื่อหันหน้าไปทางทิศตะวันตก	133
ก4 จุดเหนือศีรษะ	134
ก5 ละติจูด 0°	134
ก6 ละติจูด 13.5° N	135
ก7 ผู้สังเกตการณ์อยู่ที่ขั้วโลกเหนือ หรือละติจูด 90° N	136
ก8 เส้นสมมติบนทรงกลมท้องฟ้า	137
ก9 มุมอาซิมุท และมุมเงย	138
ค1 แสดงหน้าแรกของสื่อมัลติมีเดียเรื่องกลุ่มดาวจักรราศี	142
ค2 แสดงหน้าแนะนำกลุ่มดาวจักรราศี	142
ค3 แสดงหน้ากลุ่มดาวจักรราศีทั้ง 12 กลุ่ม	142
ค4 แสดงหน้าหลักของกลุ่มดาวราศีเมษ	143
ค5 แสดงหน้าความเป็นมาของกลุ่มดาวราศีเมษ	143
ค6 แสดงหน้ารายละเอียดของกลุ่มดาวราศีเมษ	143
ค7 แสดงหน้าหลักของกลุ่มดาวราศีพฤษภ	144
ค8 แสดงหน้าความเป็นมาของกลุ่มดาวราศีพฤษภ	144
ค9 แสดงหน้ารายละเอียดของกลุ่มดาวราศีพฤษภ	144
ค10 แสดงหน้าหลักของกลุ่มดาวราศีมิถุน	145
ค11 แสดงหน้าความเป็นมาของกลุ่มดาวราศีมิถุน	145
ค12 แสดงหน้ารายละเอียดของกลุ่มดาวราศีมิถุน	145
ค13 แสดงหน้าหลักของกลุ่มดาวราศีกรกฎ	146

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
ค14 แสดงหน้าความเป็นมาของกลุ่มดาวราศีกรกฎ	146
ค15 แสดงหน้ารายละเอียดของกลุ่มดาวราศีกรกฎ	146
ค16 แสดงหน้าหลักของกลุ่มดาวราศีสิงห์	147
ค17 แสดงหน้าความเป็นมาของกลุ่มดาวราศีสิงห์	147
ค18 แสดงหน้ารายละเอียดของกลุ่มดาวราศีสิงห์	147
ค19 แสดงหน้าหลักของกลุ่มดาวราศีกันย์	148
ค20 แสดงหน้าความเป็นมาของกลุ่มดาวราศีกันย์	148
ค21 แสดงหน้ารายละเอียดของกลุ่มดาวราศีกันย์	148
ค22 แสดงหน้าหลักของกลุ่มดาวราศีตุล	149
ค23 แสดงหน้าความเป็นมาของกลุ่มดาวราศีตุล	149
ค24 แสดงหน้ารายละเอียดของกลุ่มดาวราศีตุล	149
ค 25 แสดงหน้าหลักของกลุ่มดาวราศีพิจิก	150
ค26 แสดงหน้าความเป็นมาของกลุ่มดาวราศีพิจิก	150
ค27 แสดงหน้ารายละเอียดของกลุ่มดาวราศีพิจิก	150
ค28 แสดงหน้าหลักของกลุ่มดาวราศีธนู	151
ค29 แสดงหน้าความเป็นมาของกลุ่มดาวราศีธนู	151
ค30 แสดงหน้ารายละเอียดของกลุ่มดาวราศีธนู	151
ค31 แสดงหน้าหลักของกลุ่มดาวราศีมังกร	152
ค32 แสดงหน้าความเป็นมาของกลุ่มดาวราศีมังกร	152
ค33 แสดงหน้ารายละเอียดของกลุ่มดาวราศีมังกร	152
ค34 แสดงหน้าหลักของกลุ่มดาวราศีกุมภ์	153
ค35 แสดงหน้าความเป็นมาของกลุ่มดาวราศีกุมภ์	153
ค36 แสดงหน้ารายละเอียดของกลุ่มดาวราศีกุมภ์	153
ค37 แสดงหน้าหลักของกลุ่มดาวราศีมีน	154
ค38 แสดงหน้าความเป็นมาของกลุ่มดาวราศีมีน	154
ค39 แสดงหน้ารายละเอียดของกลุ่มดาวราศีมีน	154

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
ง1 แสดง โมเดลแกะ(ราศีเมษ)	155
ง2 แสดง โมเดลวัว(ราศีพฤษภ)	155
ง3 แสดง โมเดลคนคู่(ราศีมิถุน)	155
ง4 แสดง โมเดลปู(ราศีกรกฎ)	156
ง5 แสดง โมเดลสิงโต(ราศีสิงห์)	156
ง6 แสดง โมเดลหญิงสาว(ราศีกันย์)	157
ง7 แสดง โมเดลคันชั่ง(ราศีตุล)	157
ง8 แสดง โมเดลแมงป่อง(ราศีพิจิก)	158
ง9 แสดง โมเดลคนยิงธนู(ราศีธนู)	158
ง10 แสดง โมเดลแพะทะเล(ราศีมังกร)	159
ง11 แสดง โมเดลคนแบกหม้อน้ำ(ราศีกุมภ์)	159
ง12 แสดง โมเดลปลา(ราศีมีน)	160
ช1 แสดงภาพสื่อมัลติมีเดียที่ฉายผ่าน โปรเจกเตอร์	178
ช2 แสดงการจัดวางรูปปั้นและภาพประกอบกลุ่มดาวจักรราศี	178
ช3 แสดงการจัดวางรูปปั้นและภาพประกอบกลุ่มดาวจักรราศี	178
ช4 แสดงบรรยากาศในการชมนิทรรศการของนักเรียนมัธยมศึกษา	179
ช5 แสดงบรรยากาศในการชมนิทรรศการของนักเรียนมัธยมศึกษา	179
ช6 แสดงบรรยากาศในการชมนิทรรศการของครู-อาจารย์	179
ช7 แสดงบรรยากาศในการชมนิทรรศการของครู-อาจารย์	180
ช8 แสดงบรรยากาศในการชมนิทรรศการของครู-อาจารย์	180
ช9 แสดงบรรยากาศในการชมนิทรรศการของครู-อาจารย์	180
ช10 แสดงบรรยากาศในการชมนิทรรศการของครู-อาจารย์	181
ช11 แสดงบรรยากาศในการชมนิทรรศการของครู-อาจารย์	181
ช12 แสดงบรรยากาศในการชมนิทรรศการของครู-อาจารย์	181
ช13 แสดงบรรยากาศในการชมนิทรรศการของครู-อาจารย์	182
ช14 แสดงบรรยากาศในการชมนิทรรศการของครู-อาจารย์	182
ช15 แสดงบรรยากาศในการชมนิทรรศการของครู-อาจารย์	182